

לשמוע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת אמור

כבוד הבריות

הכהנים מוזהרים שלא להיטמא למת:

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי" (ויקרא כא, א).

משמעות האיסור "לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא" היא שאסור לכוהן ללוות לבית עולמו חבר או מכר שנפטר, ואסור לו להיכנס לבית שיש בו מת.

ואולם לכלל זה יש יוצא מן הכלל, שנלמד גם הוא מאותו הפסוק. חכמינו דרשו שהאיסור חל רק כאשר המת נמצא "בְּעַמִּי", כלומר שיש סביבו אנשים שיכולים לטפל בו. אולם אם המת בודד ואין מי שיתעסק בקבורתו – הכוהן נתבע להיטמא לו ולקבורו. ואלו הם דברי חז"ל:

"בזמן שעמיו שם אינו מיטמא, מיטמא הוא למת מצוה" (ספרא אמור פרשה א).

במקרה זה דחתה התורה את כבודה מפני כבוד המת, ומכאן למדו חכמים כלל גדול בהלכה:

"גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה" (ברכות יט, ב).

על פי מסקנת הגמרא מדובר בעיקר באיסורים דרבנן, כלומר בנסיבות שבהן תקנת חכמים או אחת מגזירותיהן עלולות לגרום בושה לאדם או לזולתו – התירו חכמים לעבור על דבריהם כדי להימנע מבושת פנים. לדוגמה, בהעדר נייר טואלט חתוך בשבת מותר לחתוך נייר טואלט רגיל משום כבוד הבריות.

ואם זו דרכה של תורה – על אחת כמה וכמה שאנו הקטנים מחויבים להיזהר עד מאוד בכבוד הבריות ולהימנע ככל יכולתנו מלפגוע בזולתנו.

שאל דוד בוצ'קו